

TREST SMRTI V ROCE 2024

**Írán, Irák a Saúdská Arábie byly odpovědné za 91 % poprav.
Trest smrti se zneužíval proti protestujícím a etnickým
skupinám. Drasticky přibylo poprav za drogové delikty.**

Počet poprav ve světě dosáhl v roce 2024 alarmujícího rekordu – s více než 1 500 vykonanými exekucemi se jednalo o nejvyšší číslo od roku 2015.

Podle Amnesty zprávy Death Sentences and Executions 2024 bylo v loňském roce zaznamenáno 1 518 poprav, což je nejvíce od roku 2015, kdy bylo vykonáno minimálně 1 634 trestů smrti. Naprostá většina poprav proběhla v zemích Blízkého východu. Přestože se počet států praktikujících trest smrti drží na historickém minimu, počty poprav v jednotlivých zemích dramaticky rostou.

Tato čísla navíc nezahrnují tisíce poprav, které se předpokládají v Číně – světově největším vykonavateli trestu smrti – ani v Severní Koreji a Vietnamu, kde jsou exekuce rovněž běžné a taky pod státním tajemstvím. Kvůli neověřitelným údajům chybí data z Palestiny a Sýrie.

Dominance tří států

Největší podíl na nárůstu poprav mají Írán, Irák a Saúdská Arábie, které dohromady vykonaly 1 380 poprav.

- Irák zvýšil počet poprav téměř čtyřnásobně (z nejméně 16 na 63).
- Saúdská Arábie zdvojnásobila počet exekucí (ze 172 na 345).
- Írán zaznamenal skokový nárůst o 119 poprav (z 853 na 972), čímž se podílel na 64 % všech známých poprav na světě.

“

„Trest smrti je odporná praktika, která v dnešní době nemá místo. Navzdory snahám některých států udržet tyto hrůzné činy v tajnosti je jasné, že světová většina se od trestu smrti odvrací,“

prohlásila generální tajemnice Amnesty International Agnès Callamard.

”

Zneužívání trestu smrti k represím

V roce 2024 Amnesty zaznamenala řadu případů, kdy trest smrti zneužívali k potlačování protestů a umlčování politických odpůrců.

Ve Spojených státech bylo vykonáno 25 poprav (oproti 24 v roce 2023), přičemž prezident Trump opakovaně obhajoval trest smrti jako nástroj boje proti „násilníkům a monstrům“, čímž šířil mylný dojem o jeho odstrašujícím účinku.

Na Blízkém východě byl trest smrti systematicky využíván k likvidaci lidskoprávních aktivistů, odpůrců režimů a etnických menšin.

„Ti, kdo se postavili represivním režimům, zaplatili nejvyšší cenu – zejména v Íránu a Saúdské Arábii,“ uvedla Callamard. „Írán v roce 2024 popravil i osoby spojené s protesty během povstání Woman, Life, Freedom, včetně mladíka s mentálním postižením, který byl popraven na základě přiznání vynuceného mučením,“ dodala.

Saúdská Arábie pokračovala v popravách politických odpůrců a šíitských demonstrantů. V srpnu byl například popraven Abdulmadžíd al-Nimr, který byl původně obviněn z účasti na protestech, ale jeho rozsudek byl později změněn na údajnou spolupráci s Al-Káidou. Obavy budí také snahy o znovuzavedení trestu smrti – Demokratická republika Kongo oznámila záměr obnovit popravy a Burkina Faso plánuje znovu zavést trest smrti za běžné trestné činy.

Popravy za drogové delikty

Více než 40 % všech poprav v roce 2024 bylo vykonáno za drogové trestné činy, což je v rozporu s mezinárodním právem, které povoluje trest smrti pouze za „nejzávažnější trestné činy“.

K zemím, které drogové delikventy popravují nejčastěji, patří Čína, Írán, Saúdská Arábie, Singapur a pravděpodobně Vietnam. Tyto exekuce často postihují sociálně znevýhodněné skupiny a nemají žádný prokazatelný odstrašující efekt.

“

„Trest smrti za drogové trestné činy je nejen neúčinný, ale i nezákonný. Státy jako Maledivy, Nigérie či Tonga, které jeho zavedení zvažují, by měly být důrazně vyzvány k dodržování

lidských práv,“
doplnila Callamard.

”

Síla občanského tlaku - naděje na změnu

Navzdory nárůstu poprav existují i pozitivní signály – trest smrti se v roce 2024 vykonával jen v 15 státech, což je historicky nejnižší počet. Celkem 113 zemí ho zcela zrušilo a 145 států ho z právního systému odstranilo nebo ho v praxi nevyužívá.

V roce 2024 například Zimbabwe zrušilo trest smrti za běžné trestné činy a více než dvě třetiny členských států OSN podpořily celosvětové moratorium na jeho výkon. V Malajsii reformy vedly ke snížení počtu odsouzených k trestu smrti o více než 1 000 osob.

Sílu občanské angažovanosti ukázal i případ Iwao Hakamady, který byl v Japonsku po téměř 50 letech v cele smrti zproštěn viny. V březnu 2025 stát Alabama udělil milost Rockymu Myersovi – černošskému muži odsouzenému k smrti – díky neúnavné kampani rodiny, právníků, aktivistů a veřejnosti.

“

„Když se lidé rozhodnou bojovat proti trestu smrti, výsledky se dostaví. Navzdory vůli některých lídrů tuto barbarskou praktiku zachovat se svět mění. Je jen otázkou času, kdy zmizí úplně,“
uzavírá Callamard.

”

CELOSVĚTOVÉ ÚDAJE

Popravy ve světě

V roce 2024 zaznamenala Amnesty International 1 518 poprav v 15 zemích – což je nárůst o 32 % oproti roku 2023 (1 153 poprav). Jde o nejvyšší počet od roku 2015 (1 634 poprav).

Čína zůstává největším světovým vykonavatelem poprav (tisíce případů), ale přesná čísla zůstávají utajena.

Země s nejvyšším počtem poprav byly:

- Čína (tisíce)
- Írán (972+)
- Saúdská Arábie (345+)
- Irák (63+)
- Jemen (38+)

Popravy žen byly zaznamenány v šesti zemích:

- Čína (+), Egypt (2), Írán (30), Irák (1), Saúdská Arábie (9), Jemen (2)

Porušování mezinárodního práva

637 poprav bylo v rozporu s mezinárodním právem, protože se týkaly drogových deliktů:

- Čína (+)
- Írán (505 – 52 %)
- Saúdská Arábie (122 – 35 %)
- Singapur (8 – 89 %)

Informace o Vietnamu nebyly dostupné.

Celkový počet 637 poprav za drogové delikty představoval 42 % všech zaznamenaných poprav na světě.

Veřejné popravy: nejméně 8 případů – Afghánistán (4+), Írán (4).

Popravy mladistvých pachatelů: nejméně 8 osob – Írán (4), Somálsko (4).

Použité metody: stětí, pověšení, smrtící injekce, zastřelení, udušení dusíkem.

Nové tresty smrti

V roce 2024 bylo vyneseno nejméně 2 087 nových rozsudků smrti ve 46 zemích.

Zmírnění nebo omilostnění trestů: v 18 zemích.

Návrat trestu smrti po přerušení: Jižní Súdán, Súdán, Uganda.

Rehabilitace odsouzených: Japonsko (1), Malajsie (5), USA (3).

Na konci roku 2024 bylo nejméně 28 085 osob odsouzeno k trestu smrti.

Rušení trestu smrti

113 států je plně abolicionistických, 145 států zrušilo trest smrti v právu nebo praxi.

Více než dvě třetiny členských států OSN podpořily rezoluci Valného shromáždění OSN požadující moratorium na výkon trestu smrti.

REGIONÁLNÍ PŘEHLED

Amerika

USA byly již 16. rok po sobě jediným státem v regionu, kde proběhly popravy.

Počet poprav: 25 (nárůst oproti 24 v roce 2023).

Obnovily výkon poprav: Georgie, Indiana, Jižní Karolína, Utah.

Alabama: z 2 poprav v roce 2023 na 6 v roce 2024.

Nové rozsudky smrti: USA a Trinidad a Tobago.

Asie a Tichomoří

Region s nejvyšším počtem poprav na světě.

Popravy v roce 2024: Afghánistán, Čína, Severní Korea, Singapur, Vietnam.

V Bangladéši nebyla zaznamenána žádná poprava – poprvé od roku 2018.

843 nových rozsudků trestu smrti.

V Malajsii soudy zmírnily více než 1 000 trestů smrti.

Evropa a Střední Asie

Bělorusko: jediná evropská země, která použila trest smrti v roce 2024 – jeden rozsudek smrti (24. června), později omilostněn (30. července).

Rusko a Tádžikistán nadále dodržují moratorium na výkon poprav.

Blízký východ a severní Afrika

Počet zaznamenaných poprav vzrostl o 34 %, z 1 073 v roce 2023 na 1 442 v roce 2024.

Popravy byly vykonány v 8 zemích: Egypt, Írán, Irák, Kuvajt, Omán, Saúdská Arábie, Sýrie, Jemen.

Írán, Irák a Saúdská Arábie tvoří 96 % všech poprav v regionu; Írán sám odpovídá za 67 %.

V Jemenu se počet poprav více než zdvojnásobil oproti roku 2023.

V Iráku se počet téměř zečtyřnásobil.

Omán provedl první zaznamenané popravy od roku 2021.

V regionu bylo zaznamenáno nejméně 773 nových trestů smrti – pokles o 19 % oproti roku 2023.

Subsaharská Afrika

Počet poprav poklesl o 11 %, počet nových rozsudků smrti poklesl o 10 %.

Somálsko bylo druhý rok po sobě jedinou zemí v regionu, která vykonala popravy (nejméně 34).

Nové rozsudky smrti byly zaznamenány ve 14 zemích regionu.

Zimbabwe a Zambie podnikly pozitivní kroky směrem ke zrušení trestu smrti a k zakotvení závazku do mezinárodního práva.

Burkina Faso, Demokratická republika Kongo a Nigérie podnikly kroky, které mohou vést k rozšíření používání trestu smrti.